

ΘΕΜΑ: Αναγκαιότητα περιβαλλοντικής αδειοδότησης, για το έργο με τίτλο «**Προστασία επιφανειακών εδαφών έναντι αποσαθρώσεως και διαβρώσεως δια κατασκευής αναβαθμών-τοιχών αντιστηρίξεως της ΙΜ Γρηγορίου**»

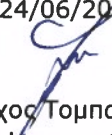
ΣΧΕΤ.: 3. Αρ. πρωτ. Φ.2/10α/844 από 11/24-05-2022 έγγραφο της Ιεράς Κοινότητας
4. Αρ. πρωτ. 607/25-05-2022 έγγραφο ανάθεσης του ΚεΔΑΚ

Σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις του Ν.4014/11 (209Α/2011), τα έργα ή δραστηριότητες, που δεν κατηγοριοποιούνται κατ' εφαρμογή της παρ. 4 του άρθρου 1 του Ν.4014/11, με όσα ορίζονται από την ΥΑ με αριθ. 1958/12 (21Β/2012), όπως τροποποιήθηκε και κωδικοποιήθηκε με την ΥΑ με αριθ. ΥΠΕΝ/ΔΙΠΑ/17185/1069/22 (841Β/2022) και την ΚΥΑ με αριθ. οικ.92108/1045/Φ.15/20 (3833Β/2020), απαλλάσσονται από τη διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης με την επιφύλαξη των διατάξεων της παρ. 6 του άρθρου 1 του Ν.4014/11.

Επειδή το έργο σχετίζεται με την προστατευόμενη περιοχή του δικτύου Natura 2000 στο Άγιο Όρος, η περιβαλλοντική αδειοδότηση διενεργείται με βάση τις σχετικές πρόνοιες των ειδικότερων ΠΔ και ΥΑ προστασίας. Για το λόγο αυτό, απαιτείται ειδική οικολογική αξιολόγηση (ΕΟΑ) βάσει των προδιαγραφών της ΥΑ με αριθ. 52983/1952/13 (2436Β/2013), για να εξασφαλιστεί η ακεραιότητα του δικτύου Natura 2000.

Το μέγεθος του έργου είναι σχετικά μικρής κλίμακας και πρόκειται για επέμβαση περιβαλλοντικής ενίσχυσης και βελτίωσης υποδομών, με προστατευτικό χαρακτήρα για το περιβάλλον, που προάγει τους σκοπούς της ζώνης προστασίας και της περιβαλλοντικής νομοθεσίας γενικότερα. Επομένως είναι σημαντικό να αναφερθούν χαρακτηριστικά οικοτόπου, βλάστησης και πανίδας, ώστε να καταδειχθούν ο τρόπος επίδρασης του έργου και η αντιμετώπιση των ενδεχόμενων επιπτώσεων, με έμφαση στο προστατευτέο αντικείμενο της περιοχής Natura και της Ειδικής Ζώνης Διατήρησης (ΕΖΔ), που αποτελεί η χερσόνησος του Άθω.

Ο συντάκτης
24/06/2022

Μόσχος Τομπαζιώτης
Δασολόγος με Α' βαθμό

Θεσσαλονίκη, 07.04.2022

Προς: ΚΕΝΤΡΟ ΔΙΑΦΥΛΑΞΗΣ ΑΓΙΟΡΗΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ (ΚΕΔΑΚ)

Διοικητήριο
3ος Όροφος
ΤΚ. 54123, Θεσσαλονίκη
Τηλέφωνα: 2310 379423
Fax: 2310 379451
email: grammateia@kedak.gr

Θέμα: Μη αναγκαιότητα περιβαλλοντικής αδειοδότησης του έργου «Προστασία επιφανειακών εδαφών έναντι αποσαθρώσεως και διαβρώσεως δια κατασκευής αναβαθμών- τοίχων αντιστηρίξεως» στην εδαφική περιοχή γύρω από την Ι. Μ. Οσίου Γρηγορίου, αλλά και στο Αντιπροσωπείο (Κονάκι) της Ι. Μ. στις Καρυές»

Το έργο «Προστασία επιφανειακών εδαφών έναντι αποσαθρώσεως και διαβρώσεως δια κατασκευής αναβαθμών- τοίχων αντιστηρίξεως» στην εδαφική περιοχή γύρω από την Ι. Μ. Οσίου Γρηγορίου, αλλά και στο Αντιπροσωπείο (Κονάκι) της Ι. Μ. στις Καρυές, αφορά στην κατασκευή χαμηλών τοίχων αντιστήριξης συνολικού μήκους περί 580 m, για την προστασία από την κατάρπωση λίθων και μικρών βράχων, αλλά και την εκμετάλλευση του χώρου που υπάρχει ανάμεσα σε δύο κλάδους του οφειοειδούς δρόμου.

Οι τοίχοι που θα κατασκευαστούν θα είναι από οπλισμένο σκυρόδεμα και λιθοδομή. Το ύψος τους θα κυμαίνεται από 1,0 μ. έως 4,50μ. (συμπεριλαμβανομένου του λίθινου "στηθαίου" ύψους 0,50 μ. στο ανώτερο τμήμα τους). Στο σώμα τους θα υπάρχουν στραγγιστικές οπές ανά 1,5 τ.μ. όψεως στο κατώτερο τμήμα τους (1/2 του ύψους), ενώ η επίχωση θα γίνει με θραυστό υλικό στο κατώτερο τμήμα, με κατάλληλα προϊόντα εκσκαφής στο μέσο και με κηπευτικό χώμα ή φυτική γη στο ανώτερο, στις θέσεις όπου θα γίνει φύτευση. Στις θέσεις που δεν θα γίνει φύτευση (π.χ. «πλατεία») το ανώτερο τμήμα θα καλυφθεί με κατάλληλα προϊόντα εκσκαφής. Ανάμεσα στο θραυστό υλικό και τα προϊόντα εκσκαφής θα παρεμβάλεται γαιώφασμα. Γεωφάσμα θα τοποθετηθεί και στις στραγγιστικές οπές από την πλευρά της επίχωσης, ώστε αυτές να μην φράσσονται.

Στην περιοχή του Αντιπροσωπείου (Κονάκι) της Ι. Μ. στις Καρυές, έχουν καταρρεύσει ξηρολιθιές στο νότιο τμήμα του περιβάλλοντα χώρου που βρίσκεται σε επαφή με το ρέμα των Καρυών και ανάντι αυτού. Στον πόδα του πρανούς που οριοθετεί την κοίτη του ρέματος έχει καταρρεύσει τμήμα ξηρολιθιάς μήκους 13 μ. περίπου και στο ανάντι πεζουλι (προς βορά) παρατηρούνται έντονες παραμορφώσεις σε τμήμα ξηρολιθιάς 14 μ. περίπου. Για το τελευταίο αυτό τμήμα προτείνεται η κατασκευή τοίχου αντιστήριξης από οπλισμένο σκυρόδεμα και λιθοδομή, όπως και στις θέσεις στην εδαφική περιοχή γύρω από την Ι. Μ. Οσίου Γρηγορίου, ενώ για το τμήμα στον πόδα του πρανούς που οριοθετεί την κοίτη του ρέματος προτείνεται η κατασκευή σαρζανέτ.

Ακόμη στον περιβάλλοντα χώρο και βόρεια του κτίσματος του Αντιπροσωπείου και σε επαφή με χαμηλό πέτρινο πεζούλι, βρισκόταν ξύλινο κιόσκι με επικάλυψη πέτρας, το οποίο έχει καταρρεύσει. Στην παρούσα μελέτη προτείνεται η ανακατασκευή του με λίθινους πεσσούς 0,60μΧ0,60μ, ώστε να μην υπάρξουν στο μέλλον ανάλογα φαινόμενα. Οι εξωτερικές διαστάσεις του θα είναι 2,80μ Χ 2,80μ. , η μία πλευρά του θα είναι το ανακατασκευασμένο χαμηλό λίθινο πεζούλι, η στέγη του θα είναι ξύλινη, τετράριχτη από ξυλεία καστανιάς και η επικάλυψή του από σχιστόπλακες..

Από άποψη περιβαλλοντικής αδειοδότησης, σύμφωνα με την κατάταξη της υπ' αριθμ. 1958 Α-πόφασης του Υπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής όπως αυτή δημοσιεύθηκε στο Φ.Ε.Κ. 21Β'/13.1.2012, τροποποιήθηκε με υπ' αριθμ.. 37674 (ΦΕΚ 2471 Β'/10-8-2016) και 2307 (ΦΕΚ 439 Β'/14-2-2018) Αποφάσεις του ιδίου Υπουργείου και ισχύει, τα αναφερόμενα ανωτέρω έργα κατατάσσονται στην 2^η ΟΜΑΔΑ (ΥΔΡΑΥΛΙΚΑ ΕΡΓΑ), με αύξοντα αριθμό έργου 19 (Έργα αντιμετώπισης της διάβρωσης εδαφών (όπως κορμοδέματα, κλαδοπλέγματα, φράκτες από συρματόπλεγμα και ξύλινους πασσάλους, τοίχοι από λιθοδομή, έργα ορεινής υδρονομίας, αναβαθμοί συγκράτησης φερτών υλών κλπ.), αλλά λόγω της πολύ περιορισμένης έκτασης (περίπου 15 στρμ.) και πολύ μικρής κλίμακας έργων, δεν ανήκουν ούτε στην κατώτερη ομάδα Β (εκτελούμενα εντός περιοχής Natura 2000 σε έκταση με 5.000 στρμ. $\geq E > 500$ στρμ.).

Κατόπιν τούτου, παρακαλούμε να απαλλαγεί το υπό μελέτη έργο από τη διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης.

Με εκτίμηση

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΔΑΣΗ Ο.Ε.

ΛΑΓΚΑΣ Γ. - ΒΙΚΕΛΟΥΔΑΣ Δ. - ΤΣΟΜΠΑΝΙΚΟΣ Δ.

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΜΕΛΕΤΩΝ - Α.Μ. 465

ΑΦΜ: 084098362 ΔΟΥ: ΣΤ' ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Αλ. Μιχαηλίδη 3, 546 40 ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Τηλ: 2310 851484. Fax: 2310 841337

E-mail: forestry@the.forthnet.gr

Συμπληρωματική έκθεση ειδικής οικολογικής αξιολόγησης (ΕΟΑ)

Η παρούσα έκθεση, συμπληρώνοντας την ΕΟΑ, συντάσσεται βάσει των προδιαγραφών της με αριθ. 52983/1952/13 (2436⁸/2013) απόφασης του ΥΠΕΚΑ. Το μέγεθος του έργου είναι σχετικά μικρής κλίμακας και πρόκειται για επέμβαση περιβαλλοντικής ενίσχυσης και βελτίωσης των υποδομών, με προστατευτικό χαρακτήρα για το περιβάλλον, που προάγει τους σκοπούς της ζώνης προστασίας και της περιβαλλοντικής νομοθεσίας γενικότερα. Επιπλέον έχει τοπικό και σημειακό χαρακτήρα ενώ χωροθετείται σε οικιστικού χαρακτήρα έκταση, με κανονικά δομημένο περιβάλλον και αναπτυγμένες χρήσεις. Για το λόγο αυτό, η ΕΟΑ ασχολείται με χαρακτηριστικά οικοτόπου, βλάστησης και πανίδας, ώστε να ερευνηθεί η πιθανή παρουσία έμβιου στοιχείου που χρίζει προστασίας, να καταδειχθεί ο τρόπος επίδρασης του έργου και η αντιμετώπιση των ενδεχόμενων επιπτώσεων, με έμφαση στο προστατευτέο αντικείμενο της περιοχής Natura και της Ειδικής Ζώνης Διατήρησης (ΕΖΔ), που αποτελεί η χερσόνησος του Άθω.

Συνοπτική τεχνική περιγραφή

Η μελέτη αφορά στην προστασία των επιφανειακών εδαφών από την αποσάθρωση και διάβρωση, με την κατασκευή αναβαθμών και τοιχίων αντιστήριξης, στην περιοχή γύρω από την Μονή αλλά και στο Αντιπροσωπείο (Κονάκι) της στις Καρυές. Συγκεκριμένα προτείνεται να γίνουν επεμβάσεις σε τρεις θέσεις κοντά στην Μονή και σε μία στο Αντιπροσωπείο (βλ. παρ. 2 & 3).

- Θέση 1. Βρίσκεται σε απόσταση 280μ περίπου βόρεια της Μονής, όπου για την προστασία από την κατάπτωση λίθων και μικρών βράχων, αλλά και την εκμετάλλευση του χώρου που υπάρχει ανάμεσα σε δύο κλάδους του οφιοειδούς δρόμου, προτείνεται η κατασκευή τοίχων αντιστήριξης και η δημιουργία τριών βαθμίδων.
- Θέση 2. Βρίσκεται σε απόσταση 550μ περίπου βορειοδυτικά της Μονής, όπου ανάντι του δρόμου έχουν σημειωθεί καταπτώσεις τμημάτων υπαρχουσών ξηρολιθιών, διογκώσεις τους, αλλά και αποκολλήσεις εδαφικού υλικού σε σημεία που δεν υπήρχαν ξηρολιθιές. Σε ένα τμήμα του πρηνούς, μήκους 110μ. περίπου, προτείνεται η κατασκευή τοίχων αντιστήριξης στη θέση των κατεστραμμένων ξηρολιθιών και όπου έχουν σημειωθεί εδαφικές αποκολλήσεις ή κρίνεται ότι είναι πιθανόν να συμβούν.
- Θέση 3. Βρίσκεται στο κτήμα της «Αμπελικής» όπου ένα τμήμα ξηρολιθιάς μήκους 15μ περίπου έχει καταρρεύσει. Στο τμήμα αυτό θα κατασκευαστεί νέος τοίχος αντιστήριξης.
- Θέση 4. Βρίσκεται στην περιοχή του Αντιπροσωπείου (Κονάκι) της Μονής στις Καρυές, όπου έχουν καταρρεύσει ξηρολιθιές στο νότιο τμήμα του περιβάλλοντα χώρου, σε επαφή με το ρέμα των Καρυών και ανάντι αυτού. Στον πόδα του πρηνούς που οριοθετεί την κοίτη του ρέματος έχει καταρρεύσει τμήμα ξηρολιθιάς μήκους 13μ περίπου και στο ανάντι πεζούλι (προς βορά) παρατηρούνται έντονες παραμορφώσεις σε τμήμα ξηρολιθιάς 14μ περίπου. Στη θέση τους προτείνεται η κατασκευή τοίχων αντιστήριξης από οπλισμένο σκυρόδεμα και λιθοδομή, όπως και στις άλλες θέσεις, με διαμόρφωση όψεων ανάλογη με αυτή των όμορων τοίχων.

Οι τοίχοι που θα κατασκευαστούν θα είναι από οπλισμένο σκυρόδεμα και λιθοδομή. Το ύψος τους θα κυμαίνεται από 1 ως 4,5μ, ενώ στο σώμα τους θα υπάρχουν στραγγιστικές οπές στο κατώτερο τμήμα τους. Επιπλέον θα γίνει επίχωση με θραυστό υλικό στο κατώτερο, με κατάλληλα προϊόντα εκσκαφής στο μέσο και με κηπευτικό χώμα ή φυτική γη στο ανώτερο, στις θέσεις όπου θα γίνει φύτευση. Στις θέσεις όπου δεν θα πραγματοποιηθεί φύτευση, το ανώτερο θα καλυφθεί με κατάλληλα προϊόντα εκσκαφής. Ανάμεσα στο θραυστό υλικό και τα προϊόντα εκσκαφής θα παρεμβάλλεται γαιώφασμα. Γεωύφασμα θα τοποθετηθεί και στις στραγγιστικές οπές από την πλευρά της επίχωσης, ώστε αυτές να μην φράσσονται.

Τέλος, επειδή στον περιβάλλοντα χώρο, βόρεια του κτίσματος του Αντιπροσωπείου και σε επαφή με χαμηλό πέτρινο πεζούλι, βρισκόταν ξύλινο κιόσκι με επικάλυψη πέτρας, το οποίο έχει καταρρεύσει, προτείνεται η ανακατασκευή του με λίθινους πεσσούς και εξωτερικές διαστάσεις 2,80X2,80μ. Στη μία πλευρά του θα είναι το ανακατασκευασμένο χαμηλό λίθινο πεζούλι, η στέγη του θα είναι τετράριχτη από ξυλεία καστανιάς και η επικάλυψή του από σχιστόπλακες.

Τύποι οικοτόπων

Σε ακτίνα περίπου 500m από τη θέση του έργου, καταγράφηκε ο τύπος οικοτόπου με κωδικό 1012 (χώροι εξυπηρητήσεων), 1068 (ελαιώνες αμιγείς), 1069 (ελαιώνες μεικτοί), 5350 (Ψευδομακκί), 9260 (Δάση καστανιάς) και 9280 (Δάση με *Quercus frainetto*). Από τους ανωτέρω τύπους οικοτόπου κανένας δεν αποτελεί οικότοπο προτεραιότητας, ενώ οι κωδικοί 1012, 1068, 1069, αντιστοιχούν στον ευρύτερο κωδικό 1020 (αγροτικές καλλιέργειες). Αναλυτική περιγραφή τους παρατίθεται στη συνέχεια, σύμφωνα με τον τεχνικό οδηγό αναγνώρισης, περιγραφής και χαρτογράφησης των τύπων οικοτόπων της Ελλάδας, κατά τους Ντάφη κ.α. (2001). Σύμφωνα με τη διαδικτυακή πύλη γεωχωρικών πληροφοριών του ΥΠΕΝ και τη διάχυση των γεωχωρικών πληροφοριών σε μορφή χαρτών (<http://mapsportal.ypen.gr/>), όσον αφορά φαινόμενα του φυσικού και αστικού περιβάλλοντος, οι τύποι χερσαίων οικοτόπων στην περιοχή μελέτης φαίνονται στο σχετικό απόσπασμα χάρτη του παραρτήματος 4.

NATURA 2000: Κωδικός 1020.

CORINE 91: N21. III. Άλλοι οικότοποι (εκτός Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ). Αγροτικές καλλιέργειες.

Οι καλλιεργούμενες εκτάσεις και ιδίως οι ελαιώνες, είναι ένα ιδιαίτερο αγροτικό οικοσύστημα που ακόμα και μετά την εγκατάλειψή τους, έχουν τη δυναμική να εξελιχθούν σε οικοσυστήματα μεσογειακού τύπου. Όσον αφορά στη βιοποικιλότητα, τείνει να είναι ιδιαίτερα μεγάλη στους παραδοσιακούς ελαιώνες οι οποίοι εμφανίζουν δομική ποικιλομορφία. Τα χαμηλά επίπεδα φυτοφαρμάκων που χρησιμοποιούνται σε μικρό βαθμό ως σπάνια, επιτρέπουν την παρουσία πλούσιας χλωρίδας και πανίδας. Η ελιά διαθέτει πολύ υψηλή ενεργειακή αξία και ενεργειακό όφελος ως σαρκώδης καρπός κι έτσι αποτελεί σημαντικό πόρο διατροφής για τα διερχόμενα είδη πουλιών και για αυτά που ξεχειμωνιάζουν, ιδιαιτέρως όμως για τα παμφάγα στρουθιόμορφα πτηνά των οικογενειών *Sylviidae* και *Turdidae*. Οι καρποί αυτοί, σε συνδυασμό με τους υπόλοιπους καρπούς των εκάστοτε καλλιεργειών (εσπεριδοειδή, ροδακινιές, συκιές, αμπέλια, κηπευτικά είδη κλπ), συγκεντρώνουν την άγρια πανίδα της περιοχής, με αποτέλεσμα να δημιουργούνται έτσι ενδαιτήματα έντονης δραστηριότητας, ως οικότοποι, που αποτελούν σημεία ποικιλομορφίας και εμπλουτισμού των βιολογικών δραστηριοτήτων και της τροφικής αλυσίδας (πολυσύνθετα δίκτυα). Η σημασία της καλλιέργειας της ελιάς ως χειμερινού διατροφικού πόρου για τα καρποφάγα είδη πουλιών, καθίσταται ακόμη μεγαλύτερη αν λάβουμε υπόψη ότι η ελαιοκαλλιέργεια είναι διαδεδομένη σε όλη τη Μεσόγειο. Σε πολλές περιοχές της Ελλάδας, οι ελαιώνες εμφανίζονται ως δάση και είναι στην ουσία τεχνητοί βιότοποι, για τη βιοποικιλότητα της εκάστοτε περιοχής. Η μακροχρόνια παρουσία τους, σε συνδυασμό με τη μη εντατική καλλιέργειά τους, έχει αποτέλεσμα την προσαρμογή των περισσότερων ειδών σε αυτούς, καθιστώντας τους έτσι αναπόσπαστο μέρος του μεσογειακού οικοσυστήματος.

NATURA 2000: ΝΕΟΣ Κωδικός 5350.

CORINE 91: 32.7. Ψευδομακκί.

Ορισμός: Θαμνώδεις σχηματισμοί, ενδιάμεσοι μεταξύ μεσογειακών θαμνώνων (*maquis*) και *Schibljak*, δημιουργούμενοι από την υποβάθμιση του *Ostrygo-Carpinion* στην Ελλάδα, τα Βαλκάνια και την Ιταλία, με μείξη αειφύλλων και φυλλοβόλων ειδών (θάμνων), στα οποία περιλαμβάνονται τα είδη *Quercus coccifera*, *Juniperus oxycedrus*, *Quercus trojana*, *Carpinus orientalis*, *Ostrya carpinifolia*, *Pistacia terebinthus*, *Buxus sempervirens*, *Jasminus fruticans*, *Fraxinus ornus*, *Cercis siliquastrum* (*Coccifero - Carpinetum Honvat*).

Οικολογικές συνθήκες: Απαντά σε μια ποικιλία εδαφών από σχετικά ρηχά και βραχύδη μέχρι βαθιά και γόνιμα. Οι κλίσεις επίσης ποικίλουν από ήπιες έως έντονες. Το υψόμετρο στο οποίο απαντάται αυτός ο τύπος κυμαίνεται από 600-1.100μ, στο εσωτερικό της ηπειρωτικής ξηράς σε σημαντική απόσταση από τη θάλασσα. Αφορά θάμνους ύψους 2-5μ στους οποίους συμμετέχουν σε μίξη σκληρόφυλλα αειφύλλα είδη (με κύριο εκπρόσωπο το *Quercus coccifera*) και φυλλοβόλα (όπως *Carpinus orientalis*, *Ostrya carpinifolia*, *Acer monspessulanus* κλπ.). Οι θαμνώνες αυτοί συνήθως είναι πυκνοί και αδιαπέραστοι με σχετικά φτωχό υπόροφο ποών. Σε περιπτώσεις υποβάθμισης λόγω υπερβόσκησης ή πυρκαγιάς η βλάστηση μπορεί να είναι πιο αραιή και χαμηλή και ο πόωδης υπόροφος πλουσιότερος.

Χλωριδική σύνθεση: Τα είδη που κατά περίπτωση μπορούν να επικρατούν είναι τα: *Quercus coccifera*, *Agrimonia eupatoria*, *Acer campestre*, *Carpinus orientalis*, *Chrysopogon gryllus*, *Silene italica*, *Juniperus oxycedrus*, *Ballota acetabulosa*, *Trifolium repens*, *Fraxinus ornus*, *Berberis cretica*, *Ostrya carpinifolia*, κ.ά.

NATURA 2000: Κωδικός 9260.

CORINE 91: 41.9. Δάση καστανιάς ή Δάση με *Castanea sativa*.

Ορισμός: Υπερ-Μεσογειακά και υπο-Μεσογειακά δάση που κυριαρχεί η *Castanea sativa*, και παλαιές φυτεύσεις με ημιφυσική παρεδαφιαία βλάστηση

Οικολογικές συνθήκες: Αποτελούν υπερ-μεσογειακά και υπο-μεσογειακά δάση με κυριαρχία της *Castanea sativa*. Τα δάση αυτά άλλοτε εμφανίζονται με τη μορφή παλαιών φυτεύσεων, με ημιφυσική παρεδαφιαία βλάστηση και άλλοτε φυσικά σε πολύ καλή αντιπροσωπευτική μορφή και πλούσιο υποόροφο. Απαντούν κυρίως σε μικρής κλίσης πλαγιές και σε ποικίλες εκθέσεις κυρίως ανατολικές. Τα δάση καστανιάς τόσο σε αμιγή μορφή, όσο και σε μίξη με άλλα είδη αποτελούν μοναδική φυσιογνωμία με τεράστια οικολογική σημασία, φιλοξενώντας σημαντικό αριθμό φυτών και ζώων. Η εξάπλωσή του έχει ευνοηθεί από τον άνθρωπο, κυρίως σε βάρος των δρυοδασών, τόσο για την παραγωγή κάστανων (καστανοπερίβολα), όσο και ξύλου διαφόρων διαστάσεων και χρήσεων (καστανωτά). Το υπόστρωμα ποικίλει κατά περιοχή και μπορεί να είναι ψαμμίτες, μαρμαρυγιακοί σχιστόλιθοι, γρανίτες, γνεύσιοι ποικίλης σύστασης. Απαντάται κύρια σε πλαγιές (σπάνια σε επίπεδο), με κλίσεις 5-80%, ποικίλης έκθεσης και σε υψόμετρα 300-1.100μ. Τα δάση της καστανιάς εμφανίζουν αμιγή πολυώροφη δομή με κυριαρχία του είδους *Castanea sativa* και με μικρή εμφάνιση άλλων φυλλοβόλων ειδών, όπως τα *Quercus frainetto*, *Quercus petraea* ssp. *medwediewii*, *Carpinus orientalis*, *Sorbus domestica*, *Fagus sylvatica* s.l. κ.ά., καθώς και αείφυλλων ειδών, όπως τα *Pinus nigra*, *Abies cephalonica*, *Abies borisii-regis*, *Ilex aquifolium*, *Quercus ilex* κ.ά. Οι μικτές συστάδες με κάποια από τα παραπάνω είδη δεν αποτελούν τον κανόνα. Η χλωρίδα τους είναι σχετικά πλούσια, στην πλειονότητά της από κοινά taxa. Ο όροφος των δένδρων παρουσιάζει κάλυψη 60-100% με ύψος μέχρι και 25 μ. Τα δάση της καστανιάς είναι από τα παραγωγικότερα της χώρας μας, παρά τη μικρή έκταση που καταλαμβάνουν (1%) των δασών μας. Διαχωρίζονται υπό πρεμνοφυή μορφή για την παραγωγή ξυλείας (καστανωτά) (Άγιο Όρος, Πήλιο, Χαλκιδική) ή υπό σπερμοφυή μορφή για την παραγωγή καρπών (Κασταναριά, Καστανοπερίβολα).

Χλωριδική σύνθεση: *Castanea sativa*, *Pteridium aquilinum*, *Alliaria petiolata*, *Carpinus orientalis*, *Corylus avellana*, *Fragaria vesca*, *Campanula spatula*, *Calamintha grandiflora*, *Fagus sylvatica*, κ.ά.

Κατάσταση διατήρησης-Απειλές: Τα δάση της καστανιάς εμφανίζουν αμιγή πολυώροφη δομή με κυριαρχία του είδους *Castanea sativa* και με μικρή εμφάνιση άλλων φυλλοβόλων ειδών, όπως τα *Quercus frainetto*, *Quercus petraea* ssp. *medwediewii*, *Carpinus orientalis*, *Sorbus domestica*, *Fagus sylvatica* s.l. κ.ά., καθώς και αείφυλλων ειδών, όπως τα *Pinus nigra*, *Abies cephalonica*, *Abies borisii-regis*, *Ilex aquifolium*, *Quercus ilex* κ.ά. Οι μικτές συστάδες με κάποια από τα παραπάνω είδη δεν αποτελούν τον κανόνα. Η χλωρίδα τους είναι σχετικά πλούσια, στην πλειονότητά της από κοινά taxa. Ο όροφος των δένδρων παρουσιάζει κάλυψη 60-100% με ύψος μέχρι και 25 μ. Κινδυνεύουν από το έλκος της καστανιάς που προκαλείται από τον μύκητα *Pseudonectria (Endothia) parasitica*. Τα πρεμνοφυή δάση καστανιάς κινδυνεύουν από το έλκος (καρκίνο) της καστανιάς, ενώ τα σπερμοφυή εκτός από το έλκος προσβάλλονται και από τη μόλυνση. Το έλκος αντιμετωπίζεται με εμβολιασμό με μη παθογόνο φλοιό του μύκητα, ενώ η μελάνωση με την αντικατάσταση των γερασμένων ατόμων.

NATURA 2000: Κωδικός 9280.

CORINE 91: 41.1B. Δάση με *Quercus frainetto*.

Ορισμός: Δάση με *Fagus sylvatica* ή *Fagus moesiaca* περισσότερο θερμόφιλα από εκείνα των 41.19 και 41.1A εμφανιζόμενα στη μεταβατική ζώνη της υπερ-μεσογειακής και της ορεινής περιοχής στη Θράκη, Μακεδονία, που χαρακτηρίζονται από την παρουσία πολυάριθμων ειδών της *Quercion frainetto*. Πρόκειται για οικοτονικό τύπο βλάστησης με μεικτά δάση οξιάς και *Quercus frainetto*.

Οικολογικές συνθήκες: Απαντάται σε υπερθαλάσσιο ύψος 650-1500μ., σε όλες τις εκθέσεις, συχνότερα όμως στις ΒΔ έως ΒΑ στα χαμηλότερα υψόμετρα, ενώ σε υψηλά υψόμετρα απαντάται και σε νότιες εκθέσεις, σε ήπιες μέχρι ισχυρές κλίσεις, σε πλαγιές, ράχες, κοιλώματα και επίπεδες θέσεις. Αναπτύσσεται σε εδάφη που εδράζονται σε ποικιλόμορφο γεωλογικό υπόστρωμα (φλύσχης, παραμεταμορφωσιγενή, όξινα πυριγενή πετρώματα, ασβεστόλιθος, μάρμαρο κ.ά.).

Χλωριδική σύνθεση: Είδη φυτών που επικρατούν είναι τα *Quercus frainetto*, *Fagus sylvatica*, *Fagus moesiaca*, *Carpinus orientalis*, *Pteridium aquilinum*, *Coryllus avellana*, *Poa nemoralis*, *Quercus petraea*, *Quercus petraea* ssp., *Sorbus torminalis*, *Fagus sylvatica* ssp. *sylvatica*, κ.ά.

Κατάσταση διατήρησης-απειλές: Όλα τα οικολογικά συστήματα παρουσιάζουν μια ασταθή ισορροπία. Η οξιά, λόγω της μεγαλύτερης αντοχής της στη σκιά έχει την τάση να επικρατήσει της δρυός. Επειδή όμως βρίσκεται στα θερμοόριά της η ανταγωνιστική ικανότητά της είναι σχετικά μικρή και η διατήρηση της μείξης είναι σχεδόν εξασφαλισμένος. Χρειάζεται προσοχή στους χειρισμούς.

Πανίδα

Όσον αφορά την άγρια πανίδα του Αγίου Όρους, πρέπει να επισημανθεί το γεγονός ότι, μέχρι σήμερα δεν έχει πραγματοποιηθεί κάποια επίσημη μελέτη, καταγραφή ή έστω απλή παρατήρηση των ειδών της άγριας πανίδας, η οποία αν και δεν έχει μελετηθεί επαρκώς, θεωρείται ότι βρίσκεται σε εξαιρετική κατάσταση διατήρησης, εξαιτίας των λιγοστών ανθρώπινων οχλήσεων. Το επιστημονικό ενδιαφέρον για το φυσικό περιβάλλον της Χερσονήσου του Άθω άρχισε να εκδηλώνεται τα τελευταία μόλις χρόνια, κυρίως σε ότι αφορά την μελέτη της χλωρίδας και των ζωνών βλάστησης και ιδίως μέσω της ερευνητικής δραστηριότητας της Σχολής Δασολογίας και Φυσικού Περιβάλλοντος του ΑΠΘ. Αντίθετα, ελάχιστα επιστημονικά δεδομένα υπάρχουν για την ποιοτική και ποσοτική σύνθεση της πανίδας της περιοχής. Τα μέχρι τώρα στοιχεία είναι ελάχιστα, συγχρόνως δε ασαφή ή επισφαλή και αμφίβολης ποιότητας.

Όσον αφορά την орνιθοπανίδα, ο Ποίραζιδης (1992), αναφέρει για τη νότια περιοχή της χερσονήσου, ότι παρατήρησε 105 είδη πτηνών, ενώ ο Βαβαλέκας (1998) αναφέρει για όλο το Άγιο Όρος 131 είδη. Έχοντας υπόψη τις σχετικές οδηγίες της ευρωπαϊκής ένωσης, για τα προστατευόμενα, σπάνια, απειλούμενα, κινδυνεύοντα κλπ είδη του κόκκινου βιβλίου, σύμφωνα με τους Χανδρινός (1992), Handrinos and Akriotis (1996), Birdlife International (2004) και Μπούσμπουρας (2009), η орνιθοπανίδα του Αγίου Όρους εμφανίζει αρπακτικά, στρουθιόμορφα, μεταναστευτικά, υδρόβια και παρυδάτια πτηνά, με τα περισσότερα χαρακτηριστικά να είναι τα *Accipiter brevipes* (Σαΐνι), *Accipiter nisus nisus* (Τσιχλογέρακο), *Apus melba* (Βουνοσταχτάρα ή Σκεπαρνάς), *Aquila chrysaetos chrysaetos* (Χρυσαιτός), *Bubo bubo* (Μπούφος), *Buteo buteo* (Γερακίνα), *Caprimulgus europaeus* (Γυδοβουζάχτρα), *Ciconia nigra* (Μαυροπελαργός), *Circaetus gallicus* (Φιδαιτός), *Columba livia* (Αγριοπερίστερο), *Corvus corax* (Κόρακας), *Delichon urbica* (Σπιτοχελίδονο), *Emberiza cirrus* (Σιρλοτσιχλονο), *Erithacus rubecula* (Κοκκινολαίμη), *Falco eleonora* (Μαυροπετρίτης), *Falco peregrinus* (Πετρίτης), *Fringilla coelebs* (Σπίνος), *Garrulus glandarius atricapillus* (Κίσσα μαυροκέφαλη), *Hieraetus fasciatus* (Σπιζαιτός), *Larus audinii* (Αιγαιόγλαρος), *Lullula arborea* (Δεντροσταρήθρα), *Phalacrocorax aristotelis* (Θαλασσοκόρακας), *Puffinus yelkouan* (Μύχος) και *Tetrao urogallus* (Αγριόκουρκος).

Σύμφωνα με τον Μπούσμπουρα (2009) και την σχετική орνιθολογική έκθεση που συντάχθηκε για το Όρος Άθω, τα είδη *Phalacrocorax aristotelis* και *Hieraetus fasciatus*, αποτελούν είδη χαρακτηρισμού της περιοχής που έχει καθοριστεί ως ΖΕΠ με κωδικό GR1270016, επειδή αποτελεί μια από τις 5 σημαντικότερες περιοχές στην γεωγραφική περιφέρειά της και φιλοξενεί περισσότερο από το 1% του εθνικού πληθυσμού των ειδών αυτών. Επίσης τα είδη *Apus melba*, *Falco peregrinus*, *Aquila chrysaetos chrysaetos* και *Circaetus gallicus*, αποτελούν είδη οριθέτησης της ανωτέρω ΖΕΠ, επειδή ανήκουν στο 1% του ελάχιστα αναπαραγόμενου πληθυσμού της Ελλάδος, ενώ το είδος *Puffinus yelkouan*, αξιολογήθηκε από το BirdLife International ότι πληροί τα κριτήρια για ένταξη στο δίκτυο των ζωνών ειδικής προστασίας.

Στα θηλαστικά, από τα φυτοφάγα είδη, έντονη είναι η παρουσία των ζαρκαδιών *Capreolus capreolus*. Η ύπαρξη πυκνού δάσους, η έλλειψη αγροτικών εκτάσεων με τριφύλλι ή βρώμη, η απουσία δασικών κρασπέδων, η υψηλή υγρασία, ίσως δεν επιτρέπουν την ανάπτυξη του πληθυσμού των λαγών (*Lepus europeus*), που παρατηρούνται αραιά. Από τα σαρκοφάγα είδη, έντονη είναι η παρουσία της αλεπούς (*Vulpes vulpes*), μετριότερη του τσακαλιού (*Canis aureus*) και της αγριόγατας (*Felis silvestris*), ενώ σημαντική παρουσία έχει η νυφίτσα (*Mustela nivalis*) και το κουνάβι (*Martes foina*). Ωστόσο, αξιοπρόσεκτη είναι η απουσία του λύκου (*Canis lupus*). Από τα παμφάγα είδη, τα αγριογούρουνα (*Sus scrofa*) αποτελούν το σημαντικότερο πληθυσμό των μεγαλόσωμων ζώων, ενώ επιπρόσθετα υπάρχουν οι ασβόι (*Meles meles*), οι σκαντζόχοιροι (*Erinaceus concolor*), η νανομυγαλίδα (*Sorex minutus*), η κηπομυγαλίδα (*Crosidua suaveolens*), η σπιτομυγαλίδα (*Crosidua russula*), ο σκίουρος (*Sciurus vulgaris*), ο σπερμόφιλος (*Spermophilus citellus*), ο μικροτυφλοπόντικας (*Spalax leucodon*), ο τρανοποντικός (*Spalax mikrophthalmus*), ο σταχτοποντικός (*Mus musculus*), ο μαυροποντικός (*Ratus ratus*), ο δεκατιστής (*Ratus norvegicus*), ο δασοποντικός (*Sylvaemys sylvaticus*), ο αρουραίος (*Microtus arvalis*), ο βραχοποντικός (*Apodemus ystacinus*).

Από τα χειρόπτερα, η πτερυγονυκτερίδα (*Miniopterus schreibersii*), η τρανομυώτιδα (*Myotis myotis*), η νανονυχτερίδα (*Pipistrellus pipistrellus*), η νυχτοβάτης (*Nyctalus noctula*), είναι μερικά από τα είδη που παρατηρήθηκαν στην περιοχή. Σημαντική είναι η παρουσία των αμφιβίων και των ερπετών τόσο αριθμητικά όσο και σε ποικιλία ειδών. Από τα ερπετά παρατηρήθηκαν οχιές (*Vipera ursinii*), λαφιάτες (*Elaphe quatuorlineata*), σαίτες (*Coluber najadum*), δεινδρογάλιες, (*Coluber gemonensis*), νερόφιδα (*Natrix natrix*), σπιτόφιδα (*Elaphe situla*) και σαύρες, ενώ από τα αμφίβια υπάρχουν σαλαμάνδρες και ποικιλίες βατράχων όπως ο χωματοφρύνος (*Bufo bufo*).

Όσον αφορά τις ασθένειες και τους επιβλαβείς μύκητες που έχουν εντοπιστεί στο Άγιο Όρος, η γνωστότερη είναι αυτή του έλκου της καστανιάς που προκαλεί ο μύκητας *Cryphonectria parasitica* (Murr.) Barr, συν. *Endothia parasitica* (Murr.) Anderson και έχει εγκατασταθεί και επεκταθεί στην περιοχή σε τρεις

(3) μεγάλες εστίες περίπου 2.000 στρεμμάτων, όπου έχει επιβεβαιωθεί η ύπαρξη μόνο της μολυσματικής φυλής του μύκητα, σε περισσότερες από 1.500 απομονώσεις του. Οποιαδήποτε καλλιεργητική επέμβαση πρέπει να γίνεται με ιδιαίτερη προσοχή, λαμβάνοντας υπόψη τον παθογόνο μύκητα και τα προσβεβλημένα άτομα. Ενδείκνυται η προσπάθεια για την εγκατάσταση εισαγομένων υπομυσηματικών φυλών, σε συνδυασμό με την εφαρμογή κατάλληλων δασοκομικών χειρισμών, όπως εξυγιαντικές υλοτομίες, σύρριζα κοπή των πρέμνων, προσωρινή διακοπή διατήρησης παρακρατημάτων, με απώτερο στόχο τη μείωση του μολυσματικού δυναμικού της τοπικής μολυσματικής φυλής και μετατροπής της σε υπομυσηματική, που θα επιφέρει το επιθυμητό αποτέλεσμα βιολογικής καταπολέμησης της ασθένειας (Διαμαντής 1997).

Επιπλέον, ιδιαίτερη βαρύτητα πρέπει να δοθεί στη μελάνωση της καστανιάς και το μεταχρωματικό μύκητα *Phytophthora cinnamomi*, που αποτελεί βασικό κίνδυνο αλλοίωσης του ξύλου. Σύμφωνα με τις παρατηρήσεις των υλοτόμων στην περιοχή, η μελάνωση παρατηρείται πολύ συχνά και συνεχώς αυξάνεται, σε αντίθεση με το έλκος και τις αισιόδοξες ενδείξεις που έχει η πύκνωση των εμβολιασθέντων δέντρων για την αντιμετώπιση του *Endothia parasitica*.

Σύμφωνα με τους Ντάφη κ.α. (1997), στη χερσόνησο του Αγίου Όρους έχουν καταγραφεί περισσότερα από 320 είδη μυκήτων, που βάσει καρποφορίας (μανιτάρια) ανήκουν σε δυο μεγάλες ταξινομικές μονάδες, τους Βασιδιομύκητες και τους Ασκομύκητες, ανάλογα με το σχήμα τους (ομβρελλοειδές, οπλής ίππου, κοραλλοειδές, σφαιρικό, κυλινδρικό, αστερόμορφο, ζελατινοειδές, κυψελοειδές, κωνικό, σελλοειδές, δισκοειδές ή κυπελλόμορφο) και το υπόστρωμα (υλικό) ανάπτυξης (φυτά/δέντρα, κατακείμενα νεκρά τμήματα κορμών ή κλαδιών, φύλλα, ρίζες, έδαφος, νεκρή οργανική ύλη κλπ).

Συγκεκριμένα ο Διαμαντής σημειώνει ότι στην παραλιακή ζώνη βλάστησης, σημαντικότερες ίσως καταγραφές είναι αυτές των μυκήτων *Clathrus ruber* (Κλάθρος ο κόκκινος-μοναδική καταγραφή στην Ελλάδα), *Astreus hygrometricus* (Άστρειος ο υγραμετρικός), *Clitocybe olearia* (Κλιτοκύβη η ελαιόφιλη), *Psilocybe crobulus* (Ψιλοκύβη η θυσσανωτή), *Coccomyces delta*, *Lophodermium arudinaceum*, *Apiospora montagnei*, *Porpolomyces farinosus*, *Microthyrium ilicinum* και πολλών άλλων. Στην ευμεσογειακή ζώνη βλάστησης, ιδίως στα δάση της χαλεπίου πεύκης, σπάνιες καταγραφές είναι εκείνες των μυκήτων *Stromiopsis pinastri*, *Phacidium lacerum*, *Sepultaria arenosa*, *Amanita virosa*, *Paxillus panuoides* (Πάξιλλος ο πηνιόμοφος), *Suillus collinitus*, *Mycena atrocyanea* (Μυκήνη η κυανόμαυρη), *Antrodia ramentacea*, *Ramaria myceliosa* (Ραμάρια η μυκηλιώδης) κ.α.

Στη ζώνη των φυλλοβόλων πλατυφύλλων, που είναι ιδιαίτερα πλούσια σε μανιτάρια, έχουν καταγραφεί οι σπάνιοι ασκομύκητες *Mollisia cinerea*, *Ciboria americana*, *Lanzia echincephala*, *Rustroemia firma*, *R. sydowiana*, *Sarcoscypha coccinea* (Σαρκοσκύφη η κόκκινη) κ.α. Μεταξύ των βασιδιομυκήτων σημαντικότερες καταγραφές αποτελούν οι *Amanita phalloides* (Αμανίτης ο φαλλοειδής), *Cortinarius purpurascens* (Κορτινάριος ο πορφυρός), *C. Trivialis* (Κορτινάριος ο κοινός), *Laccaria amethystea* (Λακάρια η αμεθύστινη), *Spaerobolus stellatus* (Σφαιρόμπαλλα η αστεροειδής), *Crucibulum leave* (Κρουσιβουλο το λείο), *Tremella foliacea* (Τρεμέλλα η φυλλόμορφη), *Auricularia auricula judae* (Αουρικουλάρια η ωτιόμορφη), *Hericium erinaceus* (Ερίκιο το αγκαθωτό) και πολλοί άλλοι. Στη ζώνη των ορεινών μεσογειακών κωνοφόρων, έχουν καταγραφεί μύκητες όπως οι *Caloscypha fulgens* (Καλοσκύφη η γυαλιστερή), *Pithya vulgaris* (Πιθύα η κοινή), *Cortinarius albobolaceus* (Κορτινάριος ο λευκοϊόχρωμος), *Stropharia aeruginosa* (Στροφάρια η χαλκοπράσινη), *Clavariadelphus truncatus* (Κλαβαριάδελφος ο γουδοχερόμορφος), *Hyroxylon fragiforme* (Υπόξυλο το φραουλόμορφο) κ.α. (Ντάφης κ.α. 1997).

Τα σημαντικότερα προβλήματα για την πανίδα του Αγίου Όρους αποτελούν α) οι κακές πρακτικές εκμετάλλευσης των δασών, με τις συνεχόμενες και εντατικές αποψιλωτικές υλοτομίες εκτάσεων όπου φύονται ώριμα δέντρα ή με την απομάκρυνση των πεσμένων κορμών και των δύσμορφων, κουφαλερών ή ξερών δέντρων, που αποτελούν οικοφωλιές για πολλά δασόβια είδη (δρυοκολάπτες, μικροπούλια, σκίουροι, ερπετά κλπ), β) η διάνοιξη, νέων δρόμων και η πύκνωση του οδικού δικτύου, με τον κατακερματισμό των βιοτόπων και την επιβάρυνση της φωλεοποίησης και της τροφοληψίας των άγριων ειδών, πέρα από την ενόχληση που προκαλείται από τη χρήση τους και τις συνέπειες που μπορεί να έχει η συχνή κυκλοφορία οχημάτων, γ) οι δασικές πυρκαγιές και δ) το παράνομο κυνήγι. Τα προβλήματα αυτά δεν είναι σοβαρά, αν αναλογιστεί κανείς ότι μπορούν να επιλυθούν σχετικά εύκολα, με κατάλληλες διαχειριστικές παρεμβάσεις, κυρίως στις μεθόδους και πρακτικές της δασικής εκμετάλλευσης. Πρέπει να ληφθεί υπόψη και το γεγονός ότι η αγιορείτικη κοινωνία προσπαθεί συνεχώς να αντιμετωπίσει τέτοιου είδους θέματα, λαμβάνοντας στοχευμένα μέτρα, ώστε να περιορίσει τις συνέπειες των εν λόγω δραστηριοτήτων.

Αντιμετώπιση πιθανών περιβαλλοντικών επιπτώσεων

Με βάση τα παραπάνω, δεν αναμένονται επιπτώσεις από την κατασκευή και λειτουργία του έργου, ενώ δεν αλλοιώνεται το περιβάλλον και η αισθητική αξία της περιοχής, ούτε υπάρχουν αρνητικές επιδράσεις στην πανίδα και τη χλωρίδα. Το έργο είναι τέτοιας κλίμακας που δεν επιδρά ιδιαίτερα στη μορφή του περιβάλλοντος χώρου, ενώ οι ανθρώπινες δραστηριότητες και νεότερες χρήσεις είναι προσαρμοσμένες στις προϋπάρχουσες και δε θα επηρεάσουν την ενδημική πανίδα και το ευρύτερο περιβάλλον. Η χρήση του έργου είναι σύμφωνη με αυτή που είχε αρχικά και δε έχει περιβαλλοντική επίδραση, ούτε αναμένεται αλλοίωση του τοπίου ή διάσπαση του ορίζοντα.

Συνεπώς, παραμένει αδιατάρακτη η ακεραιότητα του δικτύου Natura 2000 και το έργο με τη δραστηριότητα που θα προκύψει, δεν ενδέχεται να καθυστερήσει ή διακόψει την πρόοδο επίτευξης των στόχων διατήρησης της οικείας περιοχής Natura, να ελαττώσει ή κατακερματίσει τους τύπους οικοτόπων, να επηρεάσει την αντιπροσωπευτικότητα και το βαθμό διατήρησης της δομής και των λειτουργιών τους, να ελαττώσει το μέγεθος του πληθυσμού των ειδών, να επηρεάσει το βαθμό διατήρησης των βιοτόπων των ειδών, να κατακερματίσει βιότοπους, να επηρεάσει την ισορροπία μεταξύ των ειδών ή να επηρεάσει το βαθμό απομόνωσής τους, να προξενήσει αλλαγές σε ζωτικής σημασίας παραμέτρους (π.χ. ισορροπία θρεπτικών συστατικών, υποβάθμιση του εδάφους από πιθανή διάβρωση, δυναμική των σχέσεων μεταξύ βιοτικών και αβιοτικών παραμέτρων), οι οποίες καθορίζουν το πώς λειτουργεί η οικεία περιοχή Natura.

Θεσσαλονίκη, 22/07/2022

Θεσσαλονίκη 22/07/2022
ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΛΕΓΧΟ
Ο ΕΠΙΒΛΕΠΟΝ ΤΗ ΜΕΛΕΤΗ

Μόσχος Τριπαζιώτης
Δασολόγος με Α'β.

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΔΑΣΗ Ο.Ε.
ΛΑΓΚΑΣ Γ. - ΒΙΚΕΛΟΥΔΑΣ Α. - ΤΣΟΥΜΠΑΝΙΚΟΣ Δ.
ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΜΕΛΕΤΩΝ - Α.Μ. 465
ΑΦΜ: 084098562 / ΔΟΥ ΣΤ' ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
Αλ. Μιχαηλίδου 7, 546 40 ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
Τηλ: 2310 831484. Fax: 2310 841337
E-mail: forestry@the.forthnet.gr

ΕΛΕΓΧΘΗΚΕ
Θεσσαλονίκη 22/07/2022
Ο ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΟΣ
ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΔΑΣΩΝ & ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Μόσχος Τριπαζιώτης
Δασολόγος με Α'β

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ
Θεσσαλονίκη 22/07/2022
Ο ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΤΗΣ
ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ

Γεώργιος Ματραπάζης
Πολιτικός Μηχανικός με Α'β.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

1. Βιβλιογραφία και πηγές επιστημονικών δεδομένων

- Βαβαλέκας Κ. 1998. Η πανίδα του Αγίου Όρους. Ιερά Κοινότητα Αγίου Όρους Άθω, Υπουργείο Πολιτισμού και Οργανισμός Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης (ΟΠΠΕΘ 97). Θεσσαλονίκη 1997. Αγιορείτικη βιβλιοθήκη, Θησαυροί του Αγίου Όρους, Εκδόσεις ΟΠΠΕΘ 97.
- Διαμαντής Σ. 1997. Η μυκοχλωρίδα του Αγίου Όρους. Ιερά Κοινότητα Αγίου Όρους Άθω, Υπουργείο Πολιτισμού και Οργανισμός Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης (ΟΠΠΕΘ 97). Θεσσαλονίκη 1997. Αγιορείτικη βιβλιοθήκη, Θησαυροί του Αγίου Όρους, Εκδόσεις ΟΠΠΕΘ 97.
- Μπούσμπουρας Δ. 2009. Σχέδιο δράσης για τη Ζώνη Ειδικής Προστασίας «GR1270015 Όρος Άθως και παράκτια θαλάσσια ζώνη». Στο: Δημαλέξης Α. Μπούσμπουρας Δ., Καστρίτης Θ., Μανωλόπουλος Α. και Saravia V. (Συντονιστές Έκδοσης). Τελική αναφορά προγράμματος επαναξιολόγησης 69 σημαντικών περιοχών για τα πουλιά για τον χαρακτηρισμό τους ως Ζωνών Ειδικής Προστασίας της Οрниθοπανίδας. ΥΠΕΧΩΔΕ, Αθήνα.
- Μπούσμπουρας Δ. 2009. Έκθεση Ορνιθολογικής αξιολόγησης περιοχής «GR037 Όρος Άθως». Στο: Δημαλέξης Α. Μπούσμπουρας Δ., Καστρίτης Θ., Μανωλόπουλος Α. και Saravia V. (Συντονιστές Έκδοσης). Τελική αναφορά προγράμματος επαναξιολόγησης 69 σημαντικών περιοχών για τα πουλιά για τον χαρακτηρισμό τους ως Ζωνών Ειδικής Προστασίας της Οрниθοπανίδας. ΥΠΕΧΩΔΕ, Αθήνα.
- Ντάφης Σ., Μπαμπάλωνας Δ., Διαμαντής Στ. και Βαβαλέκας Κ. 1997. Φύση και φυσικό περιβάλλον Αγίου Όρους. Ιερά Κοινότητα Αγίου Όρους Άθω, Υπουργείο Πολιτισμού και Οργανισμός Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης (ΟΠΠΕΘ 97). Θεσσαλονίκη 1997. Αγιορείτικη βιβλιοθήκη, Θησαυροί του Αγίου Όρους, Εκδόσεις ΟΠΠΕΘ 97.
- Ντάφης Σ., Παπαστεργιάδου Ε., Λαζαρίδου Ε. και Τσιαφούλη Μ. 2001. Τεχνικός Οδηγός Αναγνώρισης, Περιγραφής και Χαρτογράφησης Τύπων Οικοτόπων της Ελλάδας. Ελληνικό Κέντρο Βιοτόπων-Υγροτόπων (ΕΚΒΥ).
- Ποϊραζίδης Κ. 1992. Η ορνιθοπανίδα του Αγίου Όρους και η Οικολογική Βελτίωση της Δασικής Περιοχής ΙΜ Σίμωνος Πέτρας, σελ. 38. Στο: Ντάφης, Σ., Δ. Καίλιδης, Π. Σμύρης, Στ. Μαρκάλας, Θ. Ζιάγκας, Φ. Σιαμίδης και Κ. Ποϊραζίδης. 1992. Οικολογική διαχείριση περιοχής ΙΜ Σίμωνος Πέτρας Αγίου Όρους. Ιερά Μονή Σίμωνος Πέτρας. Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, σελ.142.
- Χανδρινός Γ. 1992. Πουλιά. Στο: Καρανδεινός Μ. και Λεγάκις Α. (επιμ. εκδ.). Το Κόκκινο Βιβλίο των Απειλούμενων Σπονδυλόζων της Ελλάδος. Αθήνα, σελ. 123-243.
- Birdlife International. 2004. Birds in Europe: population estimates, trends and conservation status, BirdLife Int. Conservation Series no 12, Cambridge.
- Handrinos G. and Akriotis T. 1997. The Birds of Greece. C. Helm, London, 336 pp.

<http://www.ypeka.gr/>

<http://mapsportal.ypen.gr/>

<https://www.google.gr/maps/>

2. Απόσπασμα δορυφορικής εικόνας *

Οι 3 θέσεις πλησίον της ΙΜ Γρηγορίου (από νότια προς βόρεια - 1, 2, 3)

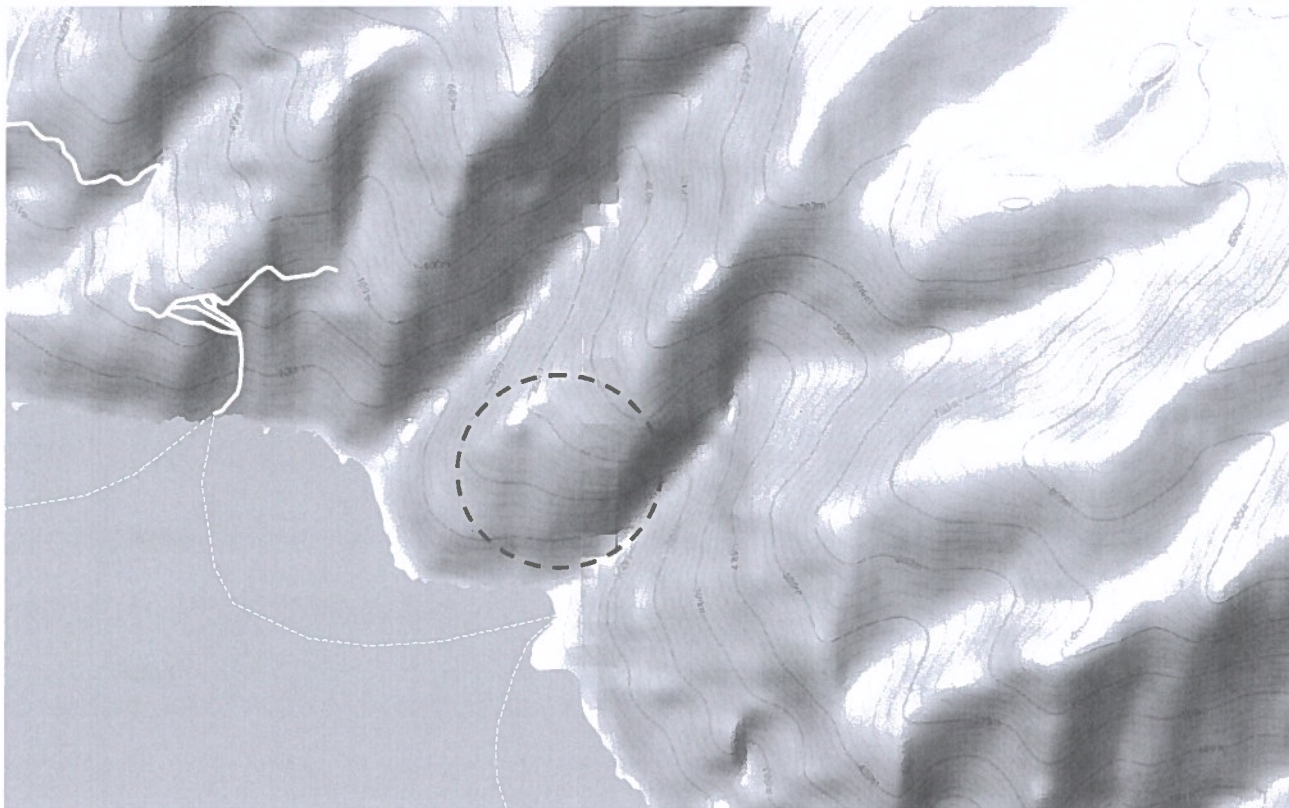
Η θέση πλησίον του Αντιπροσωπείου

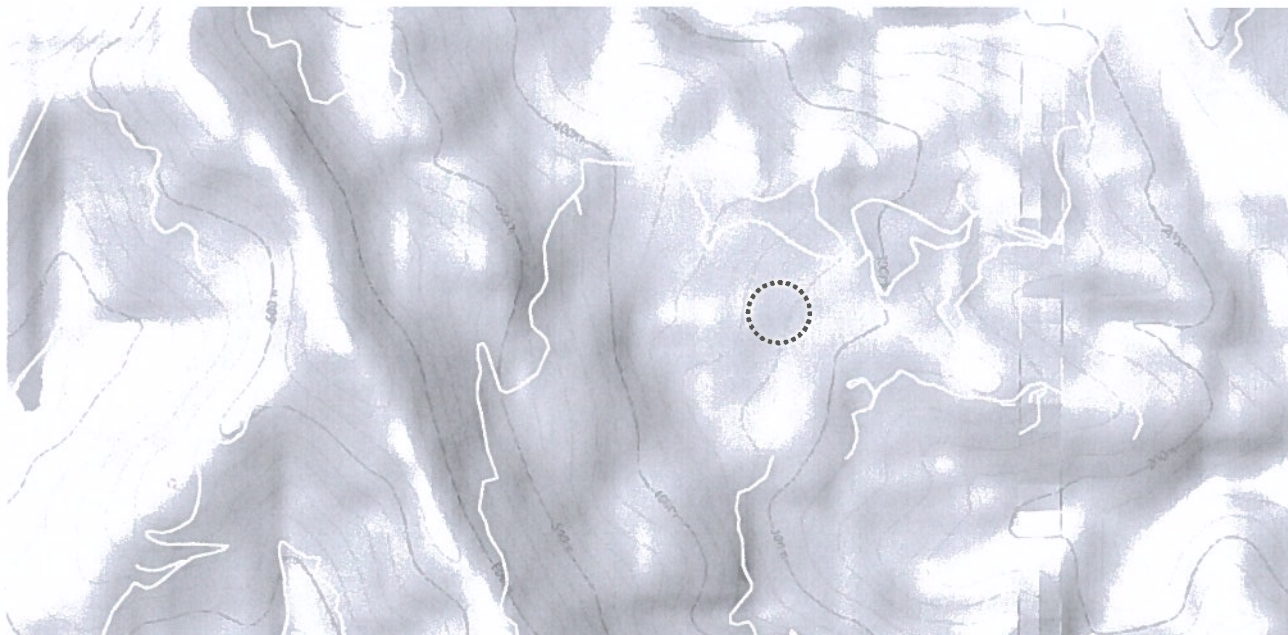
* Χάρτες της Google (<https://www.google.gr/maps>). Η περιοχή μελέτης διακρίνεται σε κύκλο.

3. Απόσπασμα εδαφικού υπόβαθρου *

Πλησίον της ΙΜ Γρηγορίου

Πλησίον του Αντιπροσωπείου

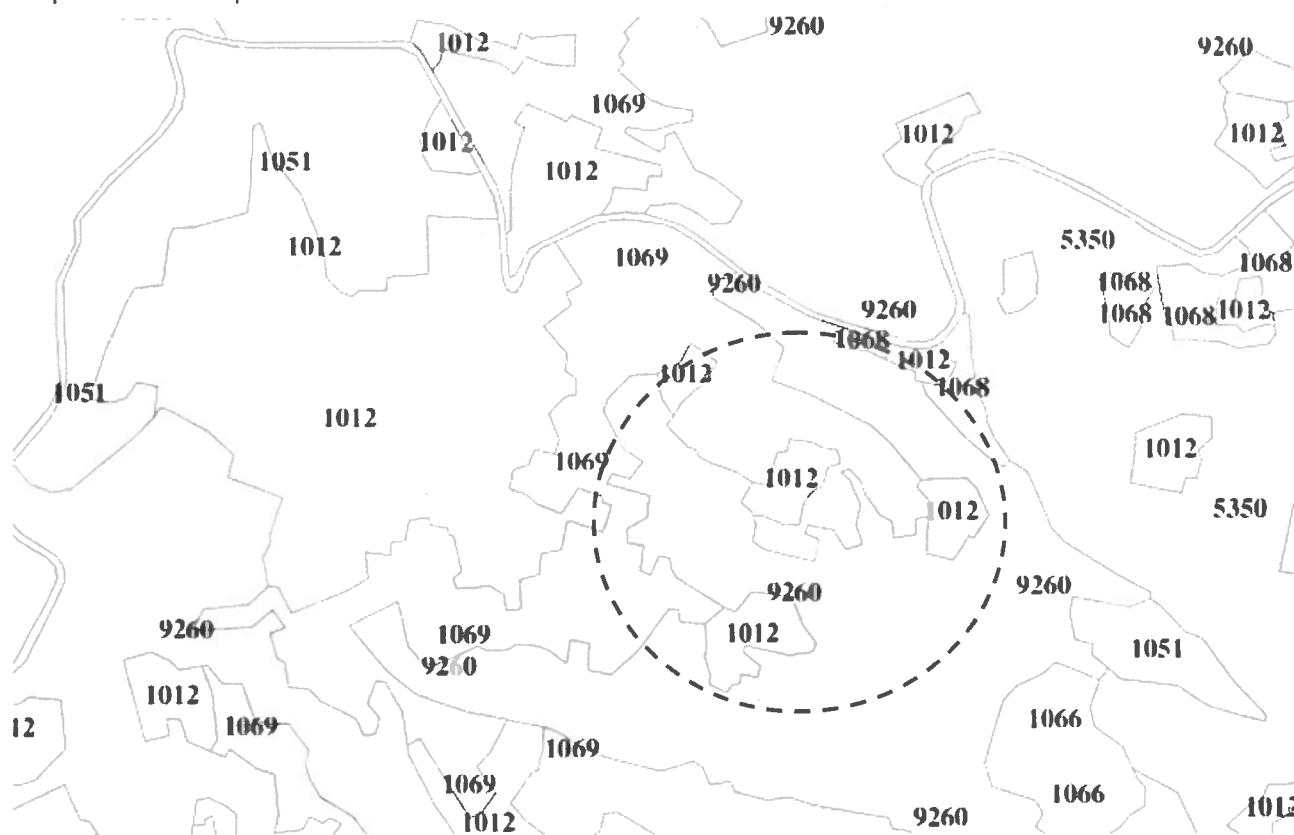
* Χάρτες της Google (<https://www.google.gr/maps>). Η περιοχή μελέτης διακρίνεται σε κύκλο.

4. Απόσπασμα χάρτη οικοτόπων *

Πλησίον της ΙΜ Γρηγορίου

Πλησίον του Αντιπροσωπείου

* Έχει σχεδιαστεί βάσει γεωχωρικών πληροφοριών του ΥΠΕΝ. Η περιοχή μελέτης σημειώνεται σε κύκλο.

ΦΥΛΛΟ ΕΛΕΓΧΟΥ ΜΕΛΕΤΗΣ – ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ ΕΙΣΗΓΗΣΗΣ**ΤΙΤΛΟΣ ΕΡΓΟΥ**

Προστασία επιφανειακών εδαφών έναντι αποσαθρώσεως και διαβρώσεως δια κατασκευής αναβαθμών-τοιχών αντιστήριξης της ΙΜ Γρηγορίου

ΜΕΛΕΤΗΤΗΣ

Ελληνικά Δάση Ο.Ε.-Λάγκας Γ.-Βικελούδας Δ.-Τσομπανίκος Δ., Εταιρεία Μελετών (Α.Μ.: 465)

ΕΛΕΓΧΩΝ – ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ

Μόσχος Τομπαζιώτης, Δασολόγος με Α' βαθμό

ΓΕΝΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΜΕΛΕΤΗΣ

Με το αριθ. Φ.2/10α/844 από 11/24-05-2022 έγγραφο της Ιεράς Κοινότητας του Αγίου Όρους (αρ. πρωτ. 607/25-05-2022 του ΚεΔΑΚ) και για λογαριασμό της ΙΜ Γρηγορίου, υποβλήθηκε προς έγκριση, από το ΔΣ του ΚεΔΑΚ, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις του Ν.4014/11 (209^Α/2011), η τεχνική μελέτη.

ΠΕΡΙΛΗΠΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΜΕΛΕΤΗΣ

Σύμφωνα με τη συνοπτική τεχνική περιγραφή του έργου παρακάτω, πρόκειται για επέμβαση προστατευτικού χαρακτήρα και περιβαλλοντικής ενίσχυσης. Αφορά στην προστασία των επιφανειακών εδαφών από την αποσάθρωση και διάβρωση, με την κατασκευή αναβαθμών και τοιχίων αντιστήριξης, στην περιοχή γύρω από την Μονή αλλά και στο Αντιπροσωπείο (Κονάκι) της στις Καρυές.

Συγκεκριμένα προτείνεται να γίνουν επεμβάσεις σε τρεις θέσεις κοντά στην Μονή και σε μία στο Αντιπροσωπείο.

- Θέση 1. Βρίσκεται σε απόσταση 280μ περίπου βόρεια της Μονής, όπου για την προστασία από την κατάρρευση λίθων και μικρών βράχων, αλλά και την εκμετάλλευση του χώρου που υπάρχει ανάμεσα σε δύο κλάδους του οφιοειδούς δρόμου, προτείνεται η κατασκευή τοίχων αντιστήριξης και η δημιουργία τριών βαθμίδων.
- Θέση 2. Βρίσκεται σε απόσταση 550μ περίπου βορειοδυτικά της Μονής, όπου ανάντι του δρόμου έχουν σημειωθεί καταπτώσεις τμημάτων υπαρχουσών ξηρολιθιών, διογκώσεις τους, αλλά και αποκολλήσεις εδαφικού υλικού σε σημεία που δεν υπήρχαν ξηρολιθιές. Σε ένα τμήμα του πρηνούς, μήκους 110μ. περίπου, προτείνεται η κατασκευή τοίχων αντιστήριξης στη θέση των κατεστραμμένων ξηρολιθιών και όπου έχουν σημειωθεί εδαφικές αποκολλήσεις ή κρίνεται ότι είναι πιθανόν να συμβούν.
- Θέση 3. Βρίσκεται στο κτήμα της «Αμπελικής» όπου ένα τμήμα ξηρολιθιάς μήκους 15μ περίπου έχει καταρρεύσει. Στο τμήμα αυτό θα κατασκευαστεί νέος τοίχος αντιστήριξης.
- Θέση 4. Βρίσκεται στην περιοχή του Αντιπροσωπείου (Κονάκι) της Μονής στις Καρυές, όπου έχουν καταρρεύσει ξηρολιθιές στο νότιο τμήμα του περιβάλλοντα χώρου, σε επαφή με το ρέμα των Καρυών και ανάντι αυτού. Στον πόδα του πρηνούς που οριοθετεί την κοίτη του ρέματος έχει καταρρεύσει τμήμα ξηρολιθιάς μήκους 13μ περίπου και στο ανάντι πεζούλι (προς βορά) παρατηρούνται έντονες παραμορφώσεις σε τμήμα ξηρολιθιάς 14μ περίπου. Στη θέση τους προτείνεται η κατασκευή τοίχων αντιστήριξης από οπλισμένο σκυρόδεμα και λιθοδομή, όπως και στις άλλες θέσεις, με διαμόρφωση όψεων ανάλογη με αυτή των όμορων τοίχων.

Οι τοίχοι που θα κατασκευαστούν θα είναι από οπλισμένο σκυρόδεμα και λιθοδομή. Το ύψος τους θα κυμαίνεται από 1 ως 4,5μ, ενώ στο σώμα τους θα υπάρχουν στραγγιστικές οπές στο κατώτερο τμήμα τους. Επιπλέον θα γίνει επίχωση με θραυστό υλικό στο κατώτερο, με κατάλληλα προϊόντα εκσκαφής στο μέσο και με κηπευτικό χώμα ή φυτική γη στο ανώτερο, στις θέσεις όπου θα γίνει φύτευση. Στις θέσεις όπου δεν θα πραγματοποιηθεί φύτευση, το ανώτερο θα καλυφθεί με κατάλληλα προϊόντα εκσκαφής. Ανάμεσα στο θραυστό υλικό και τα προϊόντα εκσκαφής θα παρεμβάλλεται γαιώφασμα. Γεωφάσμα θα τοποθετηθεί και στις στραγγιστικές οπές από την πλευρά της επίχωσης, ώστε αυτές να μην φράσσονται.

Τέλος, επειδή στον περιβάλλοντα χώρο, βόρεια του κτίσματος του Αντιπροσωπείου και σε επαφή με χαμηλό πέτρινο πεζούλι, βρισκόταν ξύλινο κιόσκι με επικάλυψη πέτρας, το οποίο έχει καταρρεύσει, προτείνεται η ανακατασκευή του με λίθινους πεσσούς και εξωτερικές διαστάσεις 2,80Χ2,80μ. Στη μία πλευρά του θα είναι το ανακατασκευασμένο χαμηλό λίθινο πεζούλι, η στέγη του θα είναι τετράριχτη από ξυλεία καστανιάς και η επικάλυψή του από σχιστόπλακες.

ΕΙΣΗΓΗΣΗ

Λαμβάνοντας υπόψη τα ανωτέρω και την μελέτη, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, εκτιμάται ότι δεν συντρέχουν λόγοι περιβαλλοντικής αδειοδότησης του έργου επειδή τα έργα ή δραστηριότητες, που δεν κατηγοριοποιούνται κατ' εφαρμογή της παρ. 4 του άρθρου 1 του Ν.4014/11, με όσα ορίζονται από την ΥΑ με αριθ. 1958/12 (21Β/2012), όπως τροποποιήθηκε και κωδικοποιήθηκε με την ΥΑ με αριθ. ΥΠΕΝ/ΔΙΠΑ/17185/1069/22 (841Β/2022) και την ΚΥΑ με αριθ. οικ.92108/1045/Φ.15/20 (3833Β/2020), απαλλάσσονται από τη διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης με την επιφύλαξη των διατάξεων της παρ. 6 του άρθρου 1 του Ν.4014/11. Επειδή το έργο σχετίζεται με την προστατευόμενη περιοχή του δικτύου Natura 2000 στο Άγιο Όρος, η περιβαλλοντική αδειοδότηση διενεργείται με βάση τις σχετικές πρόνοιες των ειδικότερων ΠΔ και ΥΑ προστασίας. Για τον λόγο αυτόν, απαιτείται ειδική οικολογική αξιολόγηση (ΕΟΑ) βάσει των προδιαγραφών της ΥΑ με αριθ. 52983/1952/13 (2436Β/2013), για να εξασφαλιστεί η ακεραιότητα του δικτύου Natura 2000. Το μέγεθος του έργου είναι σχετικά μικρής κλίμακας και πρόκειται για επέμβαση περιβαλλοντικής ενίσχυσης και βελτίωσης υποδομών, με προστατευτικό χαρακτήρα για το περιβάλλον, που προάγει τους σκοπούς της ζώνης προστασίας και της περιβαλλοντικής νομοθεσίας γενικότερα. Επομένως είναι σημαντικό να αναφερθούν χαρακτηριστικά οικοτόπου, βλάστησης και πανίδας, ώστε να καταδειχθούν ο τρόπος επίδρασης του έργου και η αντιμετώπιση των ενδεχόμενων επιπτώσεων, με έμφαση στο προστατευτέο αντικείμενο της περιοχής Natura και της Ειδικής Ζώνης Διατήρησης (ΕΖΔ), που αποτελεί η χερσόνησος του Άθω. Η ανωτέρω ΕΟΑ έχει ήδη συνταχθεί και κατατεθεί στην υπηρεσία μας από τον μελετητή του έργου. Συνεπώς προτείνεται η απαλλαγή του έργου από την υποχρέωση περιβαλλοντικής αδειοδότησης.

Ο συντάκτης
22/07/2022

Μόσχος Τομπαζιώτης
Δασολόγος με Α' βαθμό

Ο Προϊστάμενος Τμήματος Δ.Π.

Μόσχος Τομπαζιώτης
Δασολόγος με Α' βαθμό

Ο Δ/ντής Τ.Υ.

Γεώργιος Ματραπάζης
Πολιτικός Μηχανικός με Α' βαθμό